

# Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/245656,Plk-Antoni-Zurowski-ps-Papiez-komendant-Obwodu-V-I-Armii-Krajowej-Warszawa-Praga-.html>  
03.08.2026, 13:37

## Płk Antoni Żurowski ps. „Papież”, komendant Obwodu VI Armii Krajowej Warszawa-Praga w katalogu Biura Lustracyjnego IPN

W uzupełnionym katalogu osób rozpracowywanych przez organy represji państwa komunistycznego, publikowanym w Biuletynie Informacji Publicznej IPN, znalazł się wpis dotyczący płk. Antoniego Żurowskiego ps. „Papież”, żołnierza Wojska Polskiego, uczestnika walk o niepodległość Rzeczypospolitej oraz dowódcy VI Obwodu Armii Krajowej Warszawa-Praga.

28.07.2026

Antoni Żurowski urodził się 26 czerwca 1903 roku w Iłży, zmarł 29 lipca 1988 roku w Pruszkowie. Od młodości był zaangażowany w działalność niepodległościową. Należał do Polskiej Organizacji Wojskowej, służył w I Korpusie Polskim, uczestniczył w walkach polsko-ukraińskich, wojnie polsko-bolszewickiej oraz powstaniach śląskich. W okresie międzywojennym pełnił funkcje dowódcze w Wojsku Polskim, a następnie służył w Korpusie Ochrony Pogranicza.

We wrześniu 1939 roku, jako dowódca batalionu KOP „Bereźne”, walczył przeciwko Armii Czerwonej, a następnie przeciwko wojskom niemieckim w szeregach Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie”. Od listopada 1939 roku rozpoczął działalność w konspiracji niepodległościowej, w Służbie Zwycięstwu Polski, Związku Walki Zbrojnej i Armii Krajowej. W lutym 1943 roku został mianowany komendantem VI Obwodu AK Warszawa-Praga. Po wybuchu Powstania Warszawskiego dowodził walkami oddziałów Armii Krajowej na Pradze. Po kilku dniach walk wobec przewagi wojsk niemieckich i braku możliwości prowadzenia dalszej otwartej walki, w porozumieniu z Komendą Główną AK nakazał podległym sobie jednostkom powrót do konspiracji.

27 listopada 1944 roku Antoni Żurowski został zatrzymany przez NKWD. Był brutalnie przesłuchiwany i więziony w więzieniach w Warszawie i Lublinie. Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie dwukrotnie skazał Antoniego Żurowskiego na karę śmierci. Ostatecznie wyrok zamieniono na 10 lat pozbawienia wolności. W lipcu 1945 roku, podczas przewożenia go do kolejnego miejsca uwięzienia, został uwolniony przez żołnierzy WIN z oddziału podległego Marianowi Bernaciakowi ps. „Orlik”. Po ujawnieniu się przed komisją likwidacyjną Antoni Żurowski przez kolejne lata ukrywał się pod zmienioną tożsamością i był poszukiwany przez funkcjonariuszy UB. Wyrok wobec niego uchylono dopiero w 1958 roku.

Po uchyleniu wyroku SB nadal interesowała się płk. Antonim Żurowskim. Z analizowanych przez historyków Biura Lustracyjnego IPN materiałów wynika, że 2 maja 1973 roku Komenda Powiatowa Milicji Obywatelskiej w Pruszkowie zarejestrowała Antoniego Żurowskiego jako figuranta Sprawy Operacyjnego Rozpracowania (SOR) krypt. „Andrzej”. Powodem wszczęcia rozpracowania były utrzymywane przez niego kontakty z dawnymi podkomendnymi z Armii Krajowej oraz podejrzenie, że przechowuje materiały określone przez aparat bezpieczeństwa jako „antyradzieckie” i „antykomunistyczne”. W maju 1974 roku Sprawę Operacyjnego Rozpracowania krypt. „Andrzej” przekwalifikowano na Kwestionariusz Ewidencyjny (KE). Następnie, 24 czerwca 1974 roku rozpracowanie przekazano do Wydziału III Komendy Stołecznej Milicji Obywatelskiej w

Warszawie. Sprawę ostatecznie zakończono 30 września 1975 roku, a zgromadzone materiały złożono w archiwum Wydziału „C” Komendy Stołecznej MO.

Płk Antoni Żurowski został odznaczony m.in. Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari, Krzyżem Walecznych, czy też Warszawskim Krzyżem Powstańczym.

Dzięki pracy historyków Biura Lustracyjnego IPN możemy poznać skalę i metody represji stosowanych przez sowiecki i komunistyczny aparat bezpieczeństwa wobec żołnierzy Polskiego Państwa Podziemnego. Los płk Antoniego Żurowskiego pokazuje, że dowódcy Armii Krajowej byli więzieni, skazywani na śmierć i poddawani wieloletniej kontroli operacyjnej także wiele lat po zakończeniu wojny.

[Zapraszamy do zapoznania się z pełnym wpisem w katalogu osób rozpracowywanych dostępnym na stronie Biuletynu Informacji Publicznej IPN.](#)

[Poprzedni Strona](#)

Centrala